

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 4036/2018
13.05.2021. године
Београд

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Бранислава Босиљковића, председника већа, Бранке Дражић и Данијеле Николић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Данило Шарић адвокат из ..., против тужене Републике Србије, коју заступа Државно правобранилаштво са седиштем у Београду, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 6354/17 од 08.11.2017. године, у седници већа одржаној дана 13.05.2021. године, донео је

РЕШЕЊЕ

УКИДАЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Београду Гж 6354/17 од 08.11.2017. године и пресуда Првог основног суда у Београду П 19127/15 од 02.12.2016. године, исправљена решењем тог суда П 19127/15 од 19.07.2017. године, и предмет **ВРАЋА** првостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П 19127/15 од 02.12.2016. године која је исправљена решењем тог суда П 19127/15 од 19.07.2017. године, ставом првим изреке, одбијен је тужбени захтев којим је тужилац тражио да се обавезе тужена на исплату накнаде нематеријалне штете за претрпљене душевне болове због повреде права личности у износу од 10.000.000,00 динара са законском затезном каматом од дана пресуђења до исплате, и накнаду трошкова парничног поступка. Ставом другим изреке, обавезан је тужилац да накнади туженој трошкове парничног поступка у износу од 214.000,00 динара у року од 15 дана од пријема писаног отправака пресуде под претњом принудног извршења.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 6354/17 од 08.11.2017. године одбијена је као неоснована жалба тужиоца и потврђена пресуда Првог основног суда у Београду П 19127/15 од 02.12.2016. године, исправљена решењем тог суда П 19127/15 од 19.07.2017. године.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужилац је благовремено изјавио ревизију због битних повреда одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Одлучујући о изјављеној ревизији, на основу члана 408. ЗПП, Врховни касациони суд је нашао да је тужиочева ревизија основана.

Према утврђеном чињеничном стању, Тужилаштво за организовани криминал је пред Вишим судом у Београду против тужиоца подигло две оптужнице: Ктс 17-09 од 12.04.2010. године, којом је оптуженом стављено на терет извршење кривичног дела удруживање ради вршења кривичних дела из члана 346. став 5. Кривичног закона у стицају са кривичним делом неовлашћено коришћење и стављање у промет опојних дрога из члана 246. став 4. у вези става 1. Кривичног закона и Ктс 17-09 од 06.08.2010. године којом му је стављено на терет извршење продуженог кривичног дела прања новца из члана 231. став 4. у вези ставова 2. и 1. и у вези са чланом 61. Кривичног закона. Представници државних органа су током 2010. године у медијима износили информације поводом покретања истраге против тужиоца и подизања оптужнице, привременог одузимања његове имовине стечене кривичним делом, претњама упућеним највишим државним функционерима и подизању мера њиховог обезбеђења. Објављени текстови садрже и бројне наводе о организованом криминалу као друштвено опасној појави и наводе о потенцијалној спрези појединих, неименованих, политичара и државних функционера са организованим криминалом.

На основу тако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је применом чланова 46. и 51. Устава Републике Србије, члана 6. став 1. и 2. Закона о полицији, члана 2. став 1. и 4. Закона о приступу информацијама од јавног значаја и члана 172. Закона о облигационим односима одбио тужбени захтев. По становишту тог суда, информације које су потицале од представника државних органа, објављене у медијима од јануара 2010. године, тичале су се извештавања јавности о радњама и мерама предузетим ради сузбијања трговине наркотицима, спречавању уплива капитала стеченог вршењем кривичних дела у легалне токове, одузимања тако стечене имовине и разлозима појачаних мера обезбеђења представника државне власти, што је иначе уставна и законска обавеза представника државне власти према грађанима. Због тога, по схватању првостепеног суда, нема незаконитог и неправилног рада државних органа као основа за одговорност тужене државе у смислу члана 172. Закона о облигационим односима, при чему је узето у обзир и то да се против тужиоца воде два кривична поступка и да јавност има оправдан интерес да зна о свим радњама предузетим ради сузбијања криминала. Из тих разлога, не може се надлежна власт спречити да јавност обавештава о истрази, уз неопходну обазривост како би се испоштовала претпоставка невиности, с`тим да се органи тужене не могу сматрати одговорним за поступке штампе, односно новинске натписе и коментаре који надмашују званичне изјаве и саопштења представника државне власти.

Другостепени суд је прихватио изложене разлоге нижестепеног суда и зато одбио жалбу тужиоца. По схватању тог суда, да би постојала повреда угледа и части информација мора имати лезиону способност, односно мора постојати препознатљивост субјекта информације и његова лична погођеност, при чему је неистинитост информације кључна јер се само неистинитом информацијом може повредити углед и част. У овом случају другостепени суд сматра правилним закључак нижестепеног суда да су изјаве државних функционера, дате медијима у вршењу њихове Уставне и законске обавезе према грађанима, такве да нема незаконитог и неправилног рада јер јавност има оправдан интерес да зна о свим предузетим радњама које се тичу сузбијања организованог криминала. Из ових разлога, налазећи да тужилац није ни доказао да наводи у исказима државних функционера имају лезиону способност, с`обзиром да сами по себи не вређају његову личност већ говоре о искуству и дешавањима које се односе на њега и кривична дела за која је осумњичен,

другостепени суд је закључио да је правилно одлучено о постављеном тужбеном захтеву.

По налажењу Врховног касационог суда, основано се ревизијом тужиоца указује на погрешну примену материјалног права која има за последицу непотпуно утврђено чињенично стање.

Тужилац је поднетом тужбом тражио накнаду нематеријалне штете за душевне болове због повреде права личности. Тужбени захтев засновао је на тврдњи да су поједини државни функционери, изјавама датим у медијима, прекршили претпоставку његове невиности.

Одредбом члана 6. став 2. Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода предвиђено је да свако ко је оптужен за кривично дело мора се сматрати невиним док се не докаже његова кривица на основу закона.

Ова одредба спречава превремено проглашење кривице од стране било ког јавног званичника, изнетом у изјавама штампи о кривичној истрази или кривичном поступку који је у току (*Allenés de Ribermont protiv Francuske*). Од власти се очекује дискреција и обазривост када информишу јавност о кривичним истрагама које су у току, да би се спречиле изјаве о кривици које могу подстаћи јавност да поверује у кривицу осумњичених и тиме прејудицирала оцена чињеница од стране надлежних судова. Формулација спорне изјаве мора представљати неспорну изјаву о кривици да би се на основу ње отворило питање по означеној одредби (*Буткевичијус против Литваније и Гутсанови против Бугарске*).

Гаранција претпоставке невиности садржана је и у члану 34. став 3. Устава Републике Србије којим је прописано да се свако сматра невиним за кривично дело док се његова кривица не утврди правноснажном одлуком суда.

У конкретном случају, нижестепени судови су оцену изјава државних функционера датих медијима свели на уопштене разлоге о оправданом интересу јавности да сазна чињенице о радњама и мерама које држава предузима у сузбијању организованог криминала. Међутим, судови нису посебно ценили изјаве државних званичника о нарко клану АА чија је примарна делатност шверцовање наркотика и праће новца, и с тим у вези оценили да ли су исте отишле даље од пуког саопштавања информација или су у јавности створили утисак да је тужилац „вођа“ групе организоване за вршење кривичних дела, у време када је кривични поступак покренут против тужиоца био у жижи јавности. На овај пропуст првостепеног суда тужилац је указивао и жалбом, али ти његови наводи нису посебно цењени у другостепеном поступку са аспекта повреде права личности кршењем претпоставке невиности тужиоца. Због тога су основани и наводи ревизије о недовољно образложеној судској одлуци и учињеној битној повреди одредаба парничног поступка из члана 374. став 1. у вези члана 396. став 1. ЗПП учињеној у другостепеном поступку.

Из наведених разлога, нижестепене пресуде су морале бити укинуте и предмет враћен првостепеном суду на поновно суђење.

У поновљеном суђењу првостепени суд ће, уважавајући стандарде изражене у одлукама Европског суда за људска права донетим по представкама због повреде члана

6. став 2. Европске конвенције, подробном анализом изјава државних функционера објављених у медијима оцијенити да ли је истима повређена претпоставка невиности тужиоца, и да ли је због тога дошло до повреде неког његовог личног права и трпљења душевних болова који својим интензитетом и дужином трајања оправдавају досуђивање правичне новчане накнаде.

Укинута је и одлука о трошковима поступка јер зависи од коначног исхода спора.

Сходно изложеном, на основу члана 416. став 2. ЗПП, одлучено је као у изреци.

**Председник већа - судија
Бранислав Босиљковић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић